

JANAR

2025

INICIATIVAT KULTURORE SI URA PËR PAJTIMIN NDËRETNIK NË KOSOVË

Titulli i hulumtimit: Iniciativat kulturore si ura për pajtimin ndëretnik në Kosovë

Botuesi: Qendra e Avokimit për Kulturën Demokratike (ACDC)

Çika Jovina 3, Mitrovicë Veriore

www.acdc-kosovo.org

Viti i botimit: Janar 2025

Mohim përgjegjësie: Krijimi i këtij publikimi u mundësua me mbështetjen e Programit të Bashkëpunimit Zviceran. Përmbajtja e këtij dokumenti përfaqëson pikëpamjet e autorëve dhe në asnjë mënyrë nuk pasqyron pikëpamjet e Programit të Bashkëpunimit Zviceran.

PËRMBAJTJA

HYRJE	4
Sfondi	5
ANALIZA KËRKIMORE - NDIKIMI I AKTIVITETEVE KULTURORE NË BASHKËPUNIM NDËRKULTURORE NË VERI TË KOSOVËS	6
VËSHTRIM I PËRGJITHSHËM I INICIATIVAVE KULTURORE SI THEMEL PËR PAJTIM NDËRETNIK NË KOSOVË	24
KONKLuzion	33
REKOMANDIME	34

HYRJE

Me historinë e saj të pasur dhe diversitetin kulturor, Kosova përballet me sfida të shumta, duke përfshirë jostabilitetin politik, zhvillimin ekonomik dhe ruajtjen e paqes dhe bashkëjetesës ndërmjet komuniteteve etnikisht të ndryshme. Brenda kësaj dinamike, Kosova Veriore është spikatur prej kohësh si një rajon veçanërisht kompleks, i cili ndryshon nga pjesa tjetër me karakteristika specifike politike dhe sociale që kanë thelluar ndarjet sociale dhe ndërveprim të kufizuar ndërmjet komuniteteve, duke përforcuar paragjykimet dhe stereotipet.

Në një mjedis të tillë, aktivitetet kulturore bëhen ura kyçe për lidhjen e komuniteteve, duke ofruar mundësi për t'i tejkaluar këto barriera dhe duke hapur hapësira për mirëkuptim dhe bashkëpunim të ndërsjellë.

Hulumtimi i kryer nga OJQ ACDC në kuadër të projektit “Kanvasi Kulturor në veri të Kosovës”, i financuar nga Programi Zvicëran për Bashkëpunim, fokusohet në ndikimin e iniciativave kulturore në veri të Kosovës. Qëllimi është të shqyrtohet se si këto aktivitete kontribuojnë në promovimin e mirëkuptimit ndëretnik dhe përmirësimin e bashkëpunimit ndërkulturor.

Sfondi

Aktivitetet kulturore në Ballkan tradicionalisht luajnë një rol të rëndësishëm në lidhjen e komuniteteve dhe reduktimin e paragjykimeve. Studime të shumta mbi aktivitetet ndërkulturore tregojnë rolin e tyre të rëndësishëm në lidhje, veçanërisht në sfondin e kompleksiteteve të ndryshme kulturore dhe historike. Për shembull, programet e shkëmbimit të rinjve si Erasmus+ dhe RYCO (Zyra Rajonale për Bashkëpunim Rinor) janë dëshmuar efektive në promovimin e mirëkuptimit ndërkulturor dhe stabilitetit afatgjatë në rajonet e prekura më parë nga konflikti.¹ Këto programe u mundësojnë të rinjve të kapërcejnë dallimet historike përmes mësimit dhe bashkëpunimit të përbashkët, duke krijuar kështu themelet për një identitet të përbashkët evropian dhe duke zvogëluar ndjenjat nacionaliste.

Në Kosovë janë nisur projekte të shumta ndërkombëtare dhe vendore me qëllim të zvogëlimit të tensioneve dhe ndërtimit të urave ndërmjet komuniteteve. Kosova veriore është një rajon ku këto ndarje janë më të dukshme, por edhe një vend ku arti dhe kultura mund të luajnë një rol të rëndësishëm. Iniciativa të tilla si festivalet muzikore, shfaqjet teatrale dhe vizitat kulturore kanë treguar tashmë potencial për të reduktuar dallimet dhe për të promovuar dialogun ndërmjet komuniteteve. Pjesa tjetër e dokumentit do të trajtoj më në detaje këto iniciativa dhe kontributin e tyre në lidhjen e komuniteteve.

Për të shqyrtuar plotësisht rolin e aktiviteteve kulturore, është realizuar një studim, rezultatet e të cilit ndriçojnë ndikimin konkret të këtyre nismave në forcimin e bashkëpunimit dhe pajtimit ndërkulturor.

Në vijim do të prezantojmë gjetjet kryesore të këtij hulumtimi, duke theksuar rëndësinë e tij për përmirësimin e mëtejshëm të nismave kulturore në rajon.

---

¹ [HARTIMI-ANALIZA-PROGRAMET-SHKËMBIMI-TË RINJËS-NË-BALLKANIN-PERËNDIMOR.pdf](#)

ANALIZA KËRKIMORE - NDIKIMI I AKTIVITETEVE
KULTURORE NË BASHKËPUNIM
NDËRKULTURORE NË VERI TË KOSOVËS

Metodologjia

Për nevojat të këtij hulumtimi, ne përdorëm një kombinim të fokus grupeve dhe anketave online për të marrë një pasqyrë më të thellë në qëndrimet dhe perceptimet e pjesëmarrësve për aktivitetet kulturore dhe ndikimin e tyre në bashkëpunimin ndëretnik.

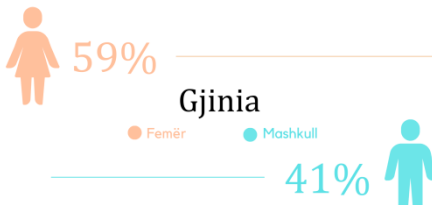
Janë organizuar fokus grupe për të mundësuar një diskutim të detajuar të temave specifike që lidhen me ngjarjet kulturore dhe ndërveprimin ndëretnik. Pjesëmarrësit nga bashkësitë e ndryshme etnike të veriut të Kosovës dhanë informacione për nevojat kulturore, interesat dhe pengesat me të cilat përballen pjesëmarrësit në përfshirjen dhe bashkëpunimin kulturor.

Hulumtimi është zbatuar gjatë muajve nëntor dhe dhjetor 2024, me gjithsej 30 pjesëmarrës që përfaqësonin profile të ndryshme demografike. Të gjithë pjesëmarrësit kishin arsim të mesëm ose të lartë, duke siguruar një nivel të caktuar të qasjes analitike dhe të kuptuarit të temave. Shpërndarja gjinore midis pjesëmarrësve ishte relativisht e ekuilibruar, me 53% femra dhe 47% meshkuj.

Njëkohësisht, zhvilluam një anketë online që ishte në dispozicion për popullatën e gjerë të veriut të Kosovës me gjithsej 305 të anketuar. Anketa është krijuar për të mbledhur të dhëna sasiore mbi shpeshhtësinë e pjesëmarrjes në aktivitete kulturore, perceptimet për ndikimin e tyre në reduktimin e paragjykimeve dhe stereotipeve, si dhe faktorët motivues dhe barrierat që ndikojnë në pjesëmarrje. Pyetësi i anketës ishte i disponueshëm në serbisht dhe shqip, duke siguruar gjithëpërfshirjen dhe qasjen e hulumtimit. Përgjigjet nga anketa u analizuan në mënyrë sasiore për të kuptuar tendencat e përgjithshme dhe të dhëna statistikore që plotësojnë njohuritë e marra nga grupet e fokusit.

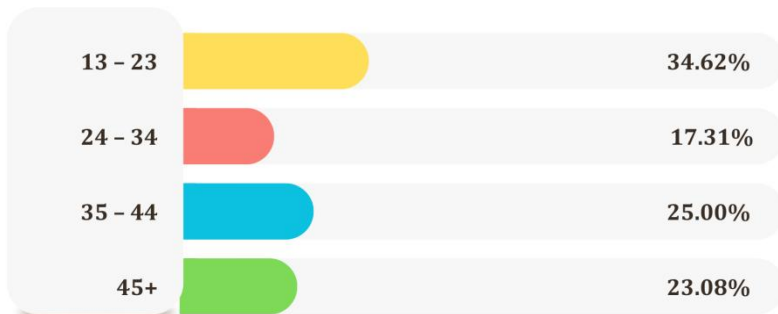
Të dyja metodat e hulumtimit mundësuan një qasje gjithëpërfshirëse për të kuptuar se si aktivitetet kulturore ndikojnë në marrëdhëniet ndëretnike në veri të Kosovës, duke na lejuar të formulojmë rekomandime bazuar në nevojat dhe përvojat aktuale të komuniteteve.

Të dhënat demografike

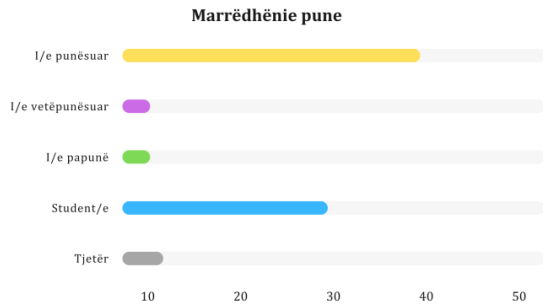
Gjinia e pjesëmarrësve: Studimi tregon një përfaqësim të konsiderueshëm të femrave, të cilat përbëjnë 59% të të anketuarve, ndërsa meshkujt përfaqësojnë 41%.

Mosha

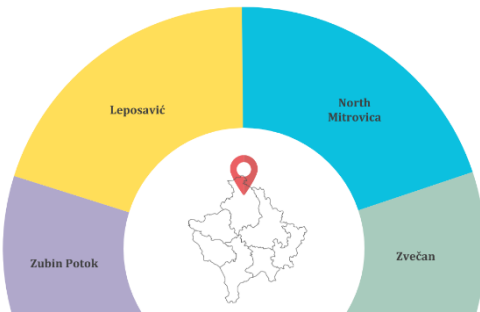

Shpërndarja e moshës: Grupmosha më e madhe në mesin e pjesëmarrësve janë të rinjtë midis 13 dhe 23 vjeç, duke përbërë 34,62% të të anketuarve. Individët ndërmjet 35 dhe 44 vjeç përbëjnë 25% të pjesëmarrësve, ndërsa pjesëmarrja e personave mbi 45 vjeç është 23,08%.

Statusi i punës: Shumica e të anketuarve janë studentë, ndërsa të punësuarit dhe të papunët së bashku përbëjnë një pjesë të konsiderueshme të mostrës.

Shpërndarja gjeografike: Pjesëmarrësit janë nga komunat në veri të Kosovës, duke përfshirë Mitrovicën e Veriut, Leposaviqin, Zubin Potokun dhe Zveçanin.

Këto të dhëna demografike ofrojnë një pasqyrë të strukturës së pjesëmarrësve dhe mundësojnë një kuptim më të mirë se si grupet e ndryshme demografike i përjetojnë aktivitetet kulturore dhe se si ato ndikojnë në bashkëpunimin dhe mirëkuptimin ndërkulturor në veri të Kosovës.

PJESËMARRJA DHE NDIKIMI NË NGJARJE NDËRKULTURORE

**69% e të anketuarve shprehën
gatishmëri të lartë për të marrë pjesë
në ngjarjet e organizuara nga
bashkësitë tjera etnike.**

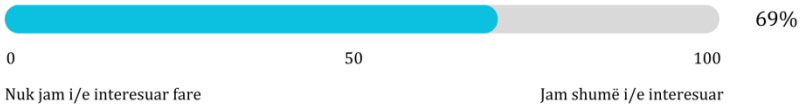
**Shumica e të anketuarve pajtohen se
aktivitetet kulturore kanë një efekt
pozitiv në mirëkuptimin ndëretnik dhe
reduktimin e paragjytimeve.**

Sa shpesh merrni pjesë në ngjarje kulturore (si koncerte, shfaqje teatrore, ekspozita)?

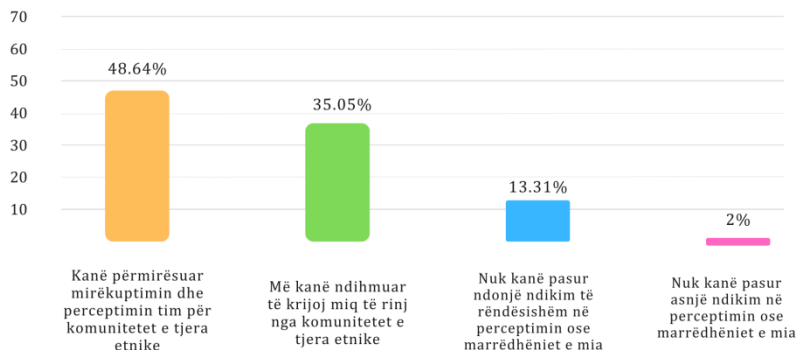
57% e të anketuarve treguan frekuencë të moderuar të pjesëmarrjes në aktivitete kulturore si koncerte, shfaqje teatrale dhe ekspozita, të matura në një shkallë nga 0 (kurrë) në 100 (shumë shpesh). Gjatë diskutimeve në fokus grupe, pjesëmarrësit konfirmuan se ka një interes të konsiderueshëm për të marrë pjesë në ngjarje kulturore dhe shprehën entuziazëm për aktivitete të tilla, të cilat theksuan se pasurojnë jetën shoqërore.

Sa të gatshëm do të ishit të merrnit pjesë në ngjarje kulturore të organizuara nga anëtarë të komuniteteve të tjera etnike?

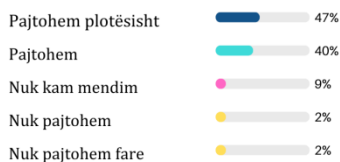
Për më tepër, të anketuarit treguan interes të konsiderueshëm për të marrë pjesë në ngjarje kulturore të organizuara nga bashkësitë tjera etnike, ku 69% e tyre shprehën një shkallë të lartë të vullnetit për të marrë pjesë, duke u treguar të hapur dhe në gatishmëri për ndërveprim ndërkulturor. Megjithatë, përkundër këtij interesi, pjesëmarrësit theksuan sfida të shumta si situata politike në veri të Kosovës, barrierat gjuhësore, veçanërisht në mjediset multietnike ku aktivitetet shpesh organizohen në një gjuhë që nuk është gjuha e parë e të gjithë pjesëmarrësve.

Si ndikojnë aktivitetet kulturore në të cilat keni marrë pjesë në perceptimin dhe qëndrimin tuaj ndaj komuniteteve të tjera etnike?

Sa i përket ndikimit në qëndrimet ndaj komuniteteve tjera, 48,64% e të anketuarve kanë deklaruar se aktivitetet kulturore në të cilat kanë marrë pjesë kanë përmirësuar kuptimin dhe perceptimin e tyre për bashkësitë tjera etnike, duke treguar një efekt të rëndësishëm pozitiv të aktiviteteve kulturore në mirëkuptimin ndëretnik dhe reduktimin e paragjytimeve. Më pas, 35.05% e të anketuarve deklaruan se aktivitetet kulturore ndihmuan në krijimin e miqësive të reja me njerëzit nga bashkësitë tjera etnike. Një përqindje më e vogël, 13.31%, beson se aktivitetet kulturore nuk kanë pasur ndikim të rëndësishëm në perceptimin apo marrëdhëniet e tyre, ndërsa vetëm 2% e të anketuarve

Aktivitetet më të shumta ndër-kulturore kontribuojnë në mirëkuptim.

Ngjarjet kulturore reduktojnë paragjykimet dhe stereotipet.

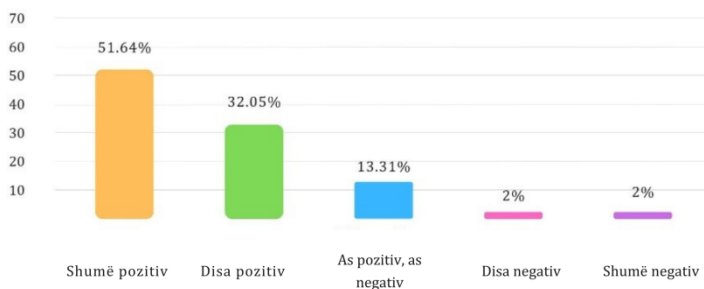

kanë deklaruar se aktivitetet kulturore nuk kanë pasur ndonjë ndikim.

Shumica e të anketuarëve (87.24%) pajtohen se më shumë aktivitete ndërkulturore kontribuojnë në kuptimin më të mirë midis komuniteteve.

Më tej, 81.1% e të anketuarëve konfirmojnë ndikimin pozitiv të ngjarjeve kulturore në zvogëlimin e paragjyqimeve. Të dhënat tregojnë se anketuesit vlerësojnë aktivitetet ndërkulturore dhe i shohin ato si kyçe për përmirësimin e mirëkuptimit ndëretnik, zvogëlimin e paragjyqimeve dhe ndërtimin e besimit ndërmjet komuniteteve.

Si e vlerësoni ndikimin e ngjarjeve kulturore në reduktimin e stereotipeve dhe paragjyqimeve ndërmjet grupeve etnike?

Në pyetjen e ndikimit të ngjarjeve kulturore në reduktimin e stereotipeve dhe paragjyqimeve midis grupeve etnike, mbi 40% e të anketuarëve i vlerësojnë këto ngjarje si një "ndikim shumë pozitiv", ndërsa rreth 30% mendojnë se ndikimi është "disi pozitiv". Kjo tregon mbështetje të gjerë për idenë se aktivitetet kulturore kontribuojnë në mënyrë efektive në mirëkuptimin ndërkulturor dhe reduktimin e paragjyqimeve. Një pjesë më e vogël, rreth 20%, mendojnë se ngjarjet kulturore nuk kanë një ndikim të rëndësishëm, ndërsa përqindja e atyre që shohin ndikim negativ është minimale.

Duke analizuar të dhënat, është evidente se ekziston një bazë për fuqizimin e mëtejshëm të iniciativave kulturore si mjet për të

përmirësuar komunikimin dhe mirëkuptimin ndërkomunal, i cili mund të jetë vendimtar për ruajtjen e kohezionit social dhe paqes në veri të Kosovës.

Pjesëmarrësit e focus grupeve ranë dakord se aktivitetet kulturore luajnë një rol të rëndësishëm në lidhjen e njerëzve dhe ndërtimin e kohezionit social. Në vend që të shihen si entitete të ndara, pjesëmarrësit thanë se aktivitetet kulturore krijojnë hapësirë për shkëmbimin e ideve, gjë që është veçanërisht e rëndësishme në komunitetet e pasluftës si Kosova Veriore. Ata ndanë përvoja sesi ngjarjet e përbashkëta, si Shkolla Rock Mitrovica dhe Festivali Zana, hapën hapësira për ndërveprim dhe bashkëpunim të vërtetë. U vu re se ngjarje të tilla u mundësonin të rinjve të takoheshin në një mjedis joformal dhe të relaksuar, duke çuar shpesh në formimin e miqësive.

Për më tepër, organizatat joqeveritare njihen si akterë kryesorë në promovimin e bashkëpunimit kulturor dhe lidhjes ndëretnike. Fokus grupet theksuan veçanërisht organizatat që kanë zhvilluar iniciativa që synojnë rininë. Veçanërisht të suksesshme u vlerësuan aktivitete si festivalet e kafesë dhe koncertet muzikore.

Në përfundim, pjesëmarrësit ranë dakord se kultura ka fuqinë për të lidhur njerëzit përmes temave universale si dashuria, gëzimi dhe vuajtja. Nëpërmjet projekteve artistike, të rinjtë mund të tejkalojnë paragjykimet dhe të zhvillojnë një kuptim më të thellë të komuniteteve të tjera. Sipas pjesëmarrësve, ky proces mund të kontribuojë në një tolerancë dhe respekt më të madh të ndërsjellë, pavarësisht nga dallimet etnike apo kulturore.

MOTIVIMET DHE PENGESAT

Dy motivet kryesore për të marrë pjesë në ngjarje kulturore janë interesi dhe aspektet sociale.

Mungesa e informacionit për ngjarjet, pengesat gjuhësore dhe ndjenja e pasigurisë gjatë ndërveprimeve me komunitetet e tjera janë barrierat kryesore për pjesëmarrje.

Nga të dhënat e mbledhura në anketë rreth faktorëve që motivojnë pjesëmarrësit të përfshihen në ngjarje kulturore, ne morëm rezultatet e mëposhtme :

Sa të rëndësishëm i konsideroni faktorët e mëposhtëm për motivimin tuaj për të marrë pjesë në ngjarje kulturore?

	NUK KA RËNDËSI	PAK E RËNDËSISHME	MESATARISHT E RËNDËSISHME	SHUMË E RËNDËSISHME	THELBËSORE
Interesi për artin	0%	8.70%	47.83%	41.30%	2.17%
Njohja e njerëzve të rinj	0%	6.82%	18.18%	52.27%	22.73%
Qasja në ngjarjet kulturore	4.44%	4.44%	24.44%	55.56%	11.11%

Analiza tregon se shumica e të anketuarve (89.13%) e konsiderojnë interesin për artin një faktor kyç ose shumë të rëndësishëm për pjesëmarrjen në ngjarje kulturore, duke treguar se afiniteti personal ndaj artit luan një rol të rëndësishëm në motivimin për pjesëmarrje.

Krahas interesit personal, një pjesë e madhe e të anketuarve, përkatësisht 75%, e shohin takimin me njerëz të rinj si një faktor motivues shumë të rëndësishëm ose kyç, duke konfirmuar se aspektet sociale të ngjarjeve kulturore kanë një ndikim të rëndësishëm në pjesëmarrje.

Përveç interesit artistik dhe motiveve sociale, qasja (koha dhe vendi i ngjarjes) është shumë i rëndësishëm ose kyç për 66,67% të të anketuarëve, duke theksuar nevojën për organizimin e ngjarjeve në vende lehtësisht të qasshme.

Këto të dhëna tregojnë se, ndërkohë që interesi për artin është motivuesi kryesor, elementët social dhe qasja logjistike luajnë gjithashtu rol kyç në inkurajimin e pjesëmarrjes në ngjarje kulturore.

Analiza e barrierave për pjesëmarrjen në aktivitetet kulturore sipas anketës tregon faktorët kryesorë të mëposhtëm:

What obstacles do you consider to be the biggest challenges to participating in cultural activities?

	I DON'T AGREE AT ALL.	I DISAGREE.	I HAVE NO OPINION.	I AGREE.	I COMPLETELY AGREE.
Lack of information	4.35%	0.00%	15.22%	67.39%	13.04%
Lack of interest	4.35%	6.52%	15.22%	58.70%	15.22%
Language barriers	2.17%	15.22%	13.04%	52.17%	17.39%
Feeling of insecurity	2.17%	15.22%	19.57%	47.83%	15.22%

Sa i përket barrierave, shumica e të anketuarve (67,39%) e konsiderojnë mungesën e informacionit për ngjarjet kulturore si një pengesë të rëndësishme për pjesëmarrjen e tyre, duke treguar nevojën për përmirësim të komunikimit dhe disponueshmërisë së informacionit për ngjarjet.

Një pjesë e konsiderueshme e të anketuarve (58.70%) e shohin mungesën e interesit si një pengesë të rëndësishme. Kjo mund të tregojë se programet aktuale kulturore nuk i plotësojnë nevojat apo interesat e segmenteve të caktuara të popullsisë.

Mbi gjysma e të anketuarve (52,17%) identifikojnë barrierat gjuhësore si pengesë, duke nënvizuar rëndësinë e përfshirjes në planifikimin e aktiviteteve kulturore, veçanërisht në mjediset multietnike. Gjatë diskutimeve në fokus grupe, pjesëmarrësit shpesh theksuan se mungesa e hapësirave të përbashkëta për t'u mbledhur kontribuon më tej në ndjenjën e izolimit. Barrierat gjuhësore ishin gjithashtu temë diskutimi, ku pjesëmarrësit theksuan se edhe njohuritë bazë të gjuhës së një komuniteti tjetër mund të lehtësojnë ndjeshëm ndërveprimin dhe të reduktojnë keqkuptimet.

Përafërsisht 47.83% e të anketuarve theksojnë një ndjenjë të pasigurisë kur ndërveprojnë me komunitetet e tjera, duke reflektuar kontekstin më të gjerë socio-politik në veri të Kosovës, ku sfidat e sigurisë janë ende të pranishme. Kjo ndjenjë e pasigurisë reflektohet edhe në diskutimet në fokus grupe, ku pjesëmarrësit njohin faktorët politikë që krijojnë barriera për besimin midis komuniteteve.

Në këtë kontekst, pjesëmarrësit theksuan rëndësinë që iniciativat kulturore të jenë të pavarura nga ndikimi politik për iniciativa kulturore efektive.

"Iniciativat efektive kulturore janë të rëndësishme për të qenë të pavarura nga ndikimi politik."

-pjesëmarrës në fokus grup

Shumë pjesëmarrës theksuan se ndikimet negative politike shpesh pengojnë bashkëpunimin e ndërsjellë ndërmjet komuniteteve. Për shkak të mosmarrëveshjeve politike, shumë iniciativa kulturore janë prekur dhe kufizuar. Nëse politika do të përjashtohet nga iniciativat kulturore, pjesëmarrësit besojnë se kjo mund të çojë në përparim të rëndësishëm në ndërtimin e besimit dhe bashkëpunimit të ndërsjellë midis komuniteteve.

Pavarësisht të gjitha përfitimeve që ofron arti dhe kultura, pjesëmarrësit konfirmuan ekzistencën e një hendeku në të kuptuarit dhe pranimin e kulturave të tjera. Ky boshllëk është shpesh rezultat i mungesës së edukimit për komunitetet e tjera, si dhe faktorëve politikë që krijojnë barriera për besimin. Për të adresuar këtë çështje, pjesëmarrësit theksuan rëndësinë e sistemeve arsimore në promovimin e mirëkuptimit të ndërsjellë, përmes një procesi mësimor që integron tema të bashkëpunimit ndërkulturor.

PREFERENCA DHE INFORMACION

Hulumtimet identifikojnë koncertet muzikore dhe shfaqjet teatrale si ngjarjet kulturore më të dëshirueshme, me një interes të theksuar për artin skenik.

Rrjetet sociale janë burimi kryesor i informacionit rreth ngjarjeve kulturore, duke treguar nevojën për promovim dhe angazhim më të fortë online nëpërmjet platformave sociale.

Çfarë lloje ngjarjesh kulturore do të dëshironit të shihnit më shumë në komunitetin tuaj?

Në fokusin e hulumtimit tonë, koncertet muzikore ranë në sy si ngjarjet kulturore më të dëshirueshme nga të anketuarit, duke zbuluar një interes të fortë për këtë formë argëtimi dhe kulture në komunitet. Krahas koncerteve muzikore, interes i theksuar ka edhe për shfaqjet teatrale, duke treguar më tej një afinitet për artin skenik.

Programet si Eco Art Festival dhe Mitrovica Rock School tregojnë se si qasja në forma të ndryshme të artit mund të ndikojë pozitivisht te të rinjtë dhe t'u mundësojë atyre të kapërcejnë barrierat etnike përmes interesave dhe aktiviteteve të përbashkëta.

Ekspozitat njihen gjithashtu si aktivitete të dëshirueshme, duke reflektuar një interes për artet pamore dhe edukimin përmes artit. Mbrëmjet letrare dhe shfaqjet e filmave, ndonëse më pak të njohura në krahasim me të lartpërmendurit, kanë sërish audiencën e tyre që dëshiron më shumë përmbajtje të tilla.

Përmes përvojave me “Festivalin e Pirit” (Pirit Fest), pjesëmarrësit treguan se ngjarjet muzikore mund të luajnë një rol kyç në pasurimin e jetës së komunitetit.

" Festivali ofroi një mundësi për ndërveprim mes njerëzve, inkurajoi krijimtarinë dhe lejoji artistët vendas të prezantoheshin para një audiencë më të gjerë." - pjesëmarrës i fokus grupit.

Gjithashtu, gjatë diskutimit në fokus grupet, pjesëmarrësit deklaruan se ka një reagim pozitiv nga audiencia ndaj ngjarjeve si kjo, gjë që tregon një dëshirë të madhe për manifestime kulturore.

Si e vlerësoni ofertën aktuale të ngjarjeve kulturore në komunën tuaj?

Megjithatë, edhe pse ekziston entuziazmi për ngjarje të tilla, të anketuarit e vlerësuan ofertën aktuale të ngjarjeve kulturore në komunën e tyre me 28% në një shkallë nga 0 deri në 100, duke treguar një perceptim se oferta e ngjarjeve kulturore nuk është aspak e kënaqshme. Ky rezultat sugjeron se ka hapësirë të konsiderueshme për përmirësim dhe zgjerim të aktiviteteve kulturore për të përmbushur më mirë nevojat dhe interesat e komunitetit lokal. Ky perceptim tregon se organizatorët dhe autoritetet lokale kanë mundësinë të rrisin ofertën kulturore dhe ta përshtatin atë me nevojat dhe dëshirat e grupeve të ndryshme në komunitet.

Cilin kanal përdorni më shpesh për të marrë informacion mbi ngjarjet kulturore?

Nga të dhënat për kanalet përmes të cilave të anketuarit më së shpeshti qasemi në informata për ngjarjet kulturore, shohim se rrjetet sociale dominojnë si burimi kryesor i informacionit. Një shumicë e madhe e të anketuarve mbështeten në rrjetet sociale për informim rreth ngjarjeve kulturore. Këto të dhëna sigurisht që konfirmojnë rëndësinë e platformave dixhitale në komunikimin modern dhe aftësinë e tyre për të shpërndarë informacionin shpejt dhe gjerësisht.

Sipas mendimeve të pjesëmarrësve të fokus grupeve, është e rëndësishme që ngjarjet kulturore të mbahen në gjuhë të kuptueshme nga të gjitha komunitetet dhe që informacioni rreth ngjarjeve të jetë gjerësisht i disponueshëm përmes platformave të ndryshme mediatike. Kjo përfshin jo vetëm rrjetet sociale, por edhe mediat lokale, faqet e internetit, aplikacionet celulare dhe buletinet që mund të përshtaten për grupe të ndryshme, duke siguruar që askush të mos përjashtohet nga jeta kulturore e komunitetit.

Mediat lokale dhe rekomandimet nga miqtë luajnë gjithashtu një rol, por janë dukshëm më pak të përfaqësuara në krahasim me rrjetet sociale, gjë që sigurisht tregon se organizatorët duhet të investojnë më shumë burime në promovimin dhe angazhimin online nëpërmjet platformave sociale për të informuar në mënyrë efektive komunitetin për ngjarjet kulturore. Përveç rritjes së prezencës në internet, është e rëndësishme që organizatorët të fokusohen në zhvillimin e strategjive për angazhimin e audiencës përmes përmbajtjes interaktive dhe përfshirjes së komunitetit në krijimin e programeve, të cilat mund të nxisin më tej interesin dhe pjesëmarrjen në aktivitetet kulturore.

Komentet e të anketuarve mbi sugjerimet për përmirësimin e aktiviteteve kulturore:

Informimi më i mirë për ngjarjet kulturore, duke përdorur media të ndryshme si portalet, radion dhe rrjetet sociale për përhapje më efektive të informacionit.

Përfshirja e të rinjve në aktivitetet kulturore përmes programeve specifike dhe angazhimit më të madh në organizimin e ngjarjeve.

Përmirësimi i bashkëpunimit kulturor në nivel rajonal, gjë që mund të pasurojë ofertën lokale të ngjarjeve dhe të mundësojë shkëmbimin e përvojave dhe ideve.

Dedikimi i më shumë burimeve për projektet kulturore, veçanërisht në tema më pak të ndjeshme, të cilat mund të tërheqin një audiencë më të gjerë pa polemika të mundshme.

Krijimi i qendrave që promovojnë multikulturalizmin dhe që janë të hapura për të gjitha komunitetet etnike, duke kontribuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin e ndërsjellë.

Rritja e numrit të ngjarjeve kulturore që përfshijnë forma të ndryshme arti, nga koncertet muzikore te projektionet filmike dhe mbrëmjet letrare.

Organizimi i ekspozitave dhe punëtorive që angazhojnë komunitetin dhe forcojnë ose kontribuojnë në marrëdhëniet sociale mes komuniteteve të ndryshme.

Organizimi i ngjarjeve sportive që nxisin pjesëmarrjen dhe bashkëpunimin midis të rinjve nga komunitete të ndryshme etnike.

Zhvillimi i platformave lokale (portale interneti, emisione radiofonike, rrjetet sociale) që do të mundësonin interaktivitetin dhe dialogun midis komuniteteve të ndryshme.

VËSHTRIM I PËRGJITHSHËM I INICIATIVAT
KULTURORE SI THEMEL PËR PAJTIM NDËRETNIK
NË KOSOVË

Rezultatet e hulumtimit tregojnë qartë rëndësinë e aktiviteteve kulturore në forcimin e mirëkuptimit ndëretnik dhe reduktimin e paragjyqimeve në veri të Kosovës. Të kuptuarit e sfondit të këtyre aktiviteteve është çelësi për të fituar një pasqyrë më të thellë mbi ndikimin dhe potencialin e tyre.

Më poshtë, do të paraqesim një përmbledhje të iniciativave kryesore kulturore që kanë hedhur themelet për këto rezultate. Duke analizuar karakteristikat, sfidat dhe kontributet e tyre, ne ofrojmë një kontekst më të gjerë që ndriçon sesi arti dhe kultura janë bërë ura lidhëse midis komuniteteve.

Në vitet e fundit, organizatat ndërkombëtare në Kosovë, si dhe organizata të ndryshme joqeveritare, kanë ndërmarrë një sërë iniciativash për të rritur përfshirjen kulturore dhe dialogun dhe përmirësimin e marrëdhënieve ndërmjet komuniteteve në Kosovë. Këto nisma synonin të reduktonin paragjykimet, të ndërtonin ura mirëkuptimi dhe të mundësonin bashkëjetesën në këtë territor të ndarë etnikisht. .

Projekte të tilla si programi i USAID-it "**Avancojmë Kosovën së bashku**" (AKT)² programi ka kontribuar në rritjen e mundësive ekonomike për komunitetet pakicë dhe përmirësimin e kushteve që u kanë mundësuar serbëve të Kosovës dhe pakicave të tjera etnike të përfshihen më aktivisht në fuqinë punëtore dhe institucionet qeveritare duke ruajtur trashëgiminë e tyre unike kulturore.³

Përveç fuqizimit ekonomik, programe të tjera si '**Programi i Pajtimit dhe Transformimit të Konfliktëve**' fokusohen drejtpërdrejt në rivendosjen e besimit midis komuniteteve.⁴ I mbështetur nga USAID-i, ky

---

² <https://developmentpi.com/what-we-do/projects/usaid-advancing-kosovo-together>

³ <https://chemonics.com/projects/forcim-interetnic-cooperation-kosovo/>

⁴ <https://www.rctkosovo.com/>

program luan një rol kyç në rikthimin e besimit ndërmjet komuniteteve. Programi mundëson angazhim më të thellë me kontekstin kulturor dhe social të Kosovës, duke ofruar platforma për dialog dhe zgjidhje të përbashkët të problemeve që komunitetet i identifikojnë si prioritete. Në kuadër të programit RCT, organizohen aktivitete të ndryshme kulturore si ekspozita, vizita kulturore, mbrëmje poezie dhe festivale kafeje, të cilat u mundësojnë njerëzve nga komunitete të ndryshme të lidhen, të ndajnë përvojat e tyre dhe të punojnë në ndërtimin e besimit të ndërsjellë. Këto aktivitete ofrojnë hapësirë për shprehje krijuese, promovim të vlerave të përbashkëta dhe kontribut në procesin e pajtimit në nivel individual dhe kolektiv.

Ngjashëm me programin RCT, nisma '**Si të shoh ty?**' përdor artin dhe shkrim-leximin mediatik si mjete për të thelluar mirëkuptimin dhe bashkëpunimin ndërkulturor. Iniciativa⁵ është një program i Misionit të OSBE-së në bashkëpunim me DokuFest, i cili organizon shkëmbime ndërkulturore dhe kampe rinore. Qëllimi i programit është të forcojë mirëkuptimin e ndërsjellë dhe të thyejë stereotipet përmes krijimit të materialeve audiovizive, ku pjesëmarrësit intervistojnë njëri-tjetrin. Aktivitetet përfshijnë vizita kulturore në mbarë Kosovën, takime me organizatat e përfshira në shkëmbimin dhe dialogun kulturor, si dhe edukimin për edukimin mediatik dhe filmik.

Në veri të Kosovës, në qytetin e ndarë etnikisht të Mitrovicës, muzika gjithashtu luan një rol kyç në tejkalimin e ndarjeve etnike, veçanërisht përmes programeve të tilla si **Mitrovica Rock School**.⁶ Që nga fillimi, Mitrovica Rock School është udhëhequr dhe ndjekur vazhdimisht nga muzikantë të rinj nga të dy komunitetet e qytetit, Mitrovica Veriore dhe Jugore, në pjesë të barabarta.

Programi zhvillohet në bazë të nevojave dhe kërkesave të muzikantëve nga të dy pjesët e Mitrovicës dhe është bërë programi më i famshëm

---

⁵ <https://www.osce.org/sr/mission-in-kosovo/544912>

⁶ <http://mitrovicarockschool.org/>

jashtëshkollor në qytet. Qasja e saj novatore ndaj pajtimit dhe përfshirjes së pakicave është vlerësuar nga media ndërkombëtare si BBC, ARD dhe NBC.

Pavarësisht se funksionon në një mjedis shumë të ndjeshëm politik, sukcesi i MRS në bashkimin e komuniteteve i atribuohet një qasjeje neutrale, e cila u lejon studentëve të takohen dhe të lidhen sipas kushteve të tyre. Kjo qasje, së bashku me mbështetjen e fortë të komunitetit, ka mundur që programi të vazhdojë të funksionojë edhe në kohë trazirash politike dhe trazirash sociale.

Mitrovica Rock School është një shembull i shkëlqyer se si programet muzikore kreative dhe gjithëpërfshirëse mund të jenë kyçe për ndërtimin e dialogut ndërkulturor, pajtimin dhe ndërtimin e një identiteti të përbashkët në shoqëritë e ndara.

Krahas suksesit të Mitrovicës Rock School, festivalet muzikore si **Festivali i Pirit** pasurojnë më tej peizazhin kulturor të Mitrovicës së Veriut, duke promovuar diversitetin muzikor dhe komunitetin. Ky festival rock dhe punk ofron një mundësi për grupet lokale dhe rajonale për të shfaqur punën e tyre dhe kontribuon në ringjalljen e skenës së subkulturës në qytet. Festivali u mbajt për herë të parë në Nëntor 2023 dhe tërhoqi grupet vendase dhe ato vizitore, me Festivalin e dytë vjetor të Pirit që u mbajt më 6 dhe 7 dhjetor 2024, në Mitrovica Rock School, me tetë grupe nga rajoni.⁷

Në qendër të zhvillimit kulturor të Mitrovicës veriore është qendra private kulturore '**Aquarius**'⁸, e cila ndikon ndjeshëm në skenën kulturore të qytetit, duke shërbyer si një vend kyç për zhvillimin dhe shprehjen kulturore. Gama e gjerë e aktiviteteve të saj, duke përfshirë ekspozita, shfaqje teatrale, koncerte, shfaqje filmash dhe mbrëmje

---

⁷ <https://radiomitrovicasever.com/2024/12/07/otvoren-drugi-pirit-festival-u-kosovskoj-mitrovica/>

⁸ <https://akvarijus.com/pkc-akvarijus/>

letrare, kontribuon në ofertat e pasura dhe të larmishme kulturore të qytetit.

Qendra ka kapacitetin për të ekzekutuar një sërë programesh, duke përfshirë artet pamore, artet performuese, muzikën, artin e filmit, letërsinë dhe botimin, shpesh në prodhimin e saj, dhe është veçanërisht e rëndësishme për përkushtimin e saj në promovimin e arteve përmes qasjeve origjinale dhe krijuese, të cilat përfshijnë prodhimin e përmbajtjes së saj kulturore dhe bashkëpunimin me artistë dhe grupe vendase dhe ndërkombëtare.

“Aquarius” luan një rol të rëndësishëm edhe në edukimin e të rinjve dhe promovimin e brezave të rinj të artistëve, përmes punëtorive dhe shkollave të ndryshme artistike, duke kontribuar në ruajtjen dhe zhvillimin e trashëgimisë kulturore dhe të shprehjes artistike në rajon.

Festivali "Zana", organizuar nga Aquarius në bashkëpunim me "7 Arte", synon të kapërcejë barrierat gjuhësore dhe kulturore, duke promovuar mirëkuptimin dhe bashkëpunimin ndërmjet serbëve dhe shqiptarëve në Kosovë përmes letërsisë dhe poezisë. Përveç letërsisë, festivali përfshin punëtori multimediale, shfaqje filmash, mbrëmje muzikore dhe ekspozita, duke ofruar një platformë të gjerë për shprehje artistike dhe ndërveprim ndërkulturor. Qëllimi i festivalit është të krijojë një hapësirë dialogu, mirëkuptimi dhe bashkëpunimi përmes artit dhe letërsisë, duke shërbyer si një platformë për ndryshime pozitive dhe promovimin e shkëmbimeve kulturore, duke theksuar gjithashtu rëndësinë e të rinjve në kulturë dhe letërsi, duke i inkurajuar ata të krijojnë dhe të marrin pjesë në aktivitete të ndryshme. “Zana” ndër vite ka bërë bashkë autorë të ndryshëm, vendorë dhe ndërkombëtarë, dhe përmbledhja e çdo viti me poezi që shoqëron festivalin dëshmon për pasurinë e shprehjes artistike dhe rëndësinë e kësaj ngjarjeje për skenën letrare të Kosovës dhe më gjerë.

Ndërsa Festivali 'Zana' thekson bashkëpunimin letrar, **Festivali i Kulturës në Mitrovicë** zgjeron dialogun kulturor përmes një sërë

ngjarjesh artistike, muzikore dhe letrare, duke pasuruar jetën kulturore në Mitrovicën e Veriut. Ai zhvillohet në Mitrovicën e Veriut dhe përfshin një program të larmishëm si koloni të artit, ekspozita, takime me poezi dhe aktivitete të tjera kulturore dhe artistike.⁹

Festivali "*North City*" *Jazz & Blues* është një ngjarje prestigjioze muzikore që mbahet në Mitrovicën e Veriut. Festivali mbledh së bashku interpretues vendas dhe ndërkombëtarë të xhazit dhe bluz', me misionin e tij për të promovuar muzikën si një mjet për të lidhur komunitetet, për të ruajtur kulturën dhe për të ofruar mundësi për shkëmbim artistik.¹⁰

Përveç kësaj, Mitrovica International Jazz Days (MIJD)¹¹ është një festival vjetor që mbahet në Mitrovicë, Kosovë, i cili synon të lidhë komunitetet përmes muzikës xhaz. Festivali e transformon qytetin në një qendër kulturore të gjallë, duke ofruar një mundësi unike për njerëzit që të bashkohen, të shijojnë performancat e artistëve më të mirë dhe të përjetojnë fuqinë e muzikës në forcimin e unitetit dhe shkëmbimit kulturor.

Edicioni i dytë i festivalit në vitin 2024 u mbajt nga 22 deri më 24 gusht dhe mbledhi së bashku artistë të shquar, përfshirë yllin suedez të xhazit Gunnhild Carling. Fokusi i festivalit është në promovimin e diversitetit kulturor, krijimin e një mjedisi gjithëpërfshirës dhe festimin e natyrës globale të muzikës xhaz.

Në fund, është e rëndësishme të theksohet se organizatat joqeveritare në veri të Kosovës punojnë në mënyrë aktive në promovimin e bashkëpunimit ndëretnik dhe kulturës së dialogut dhe luajnë një rol të rëndësishëm në organizimin dhe mbështetjen e ngjarjeve kulturore që synojnë avancimin e dialogut ndëretnik dhe reduktimin e paragjytimeve.

---

⁹ <https://radiokim.net/vesti/kultura/219681-likovnom-kolonijom-poceo-29-mitrovacki-festival-kulture/>

¹⁰ <https://alternativna.com/18-dzez-i-bluz-festival-north-city/>

¹¹ <https://telegrafi.com/en/mitrovica-international-jazz-days-2024-music-as-a-ura-e-uion-in-the-heart-of-the-city/>

Këto ngjarje jo vetëm pasurojnë jetën kulturore, por edhe ndërtojnë besimin dhe mirëkuptimin reciprok, duke e bërë kulturën një urë lidhëse mes komuniteteve.

Festivali i kafesë në Mitrovicë, nën sloganin "Fqinjë, hajde të pimë kafe ", organizuar nga CBM (Community Building Mitrovica) u mbajt për herë të parë më 29 shtator 2022, në afërsi të urës kryesore të Ibrit .

Foto 1– Festivali i Kafesë, ura kryesore, Mitrovica, 2022 © CBM

Përmes Aktivitetit për Pajtimin dhe Transformimin e Konflikteve, të mbështetur nga USAID-i në Kosovë, ngjarja kontribuoi në marrëdhëniet e fqinjësisë së mirë në Mitrovicë dhe u organizua si një mënyrë për të mbledhur popullatën e të gjitha grupeve etnike, pavarësisht prejardhjes, fesë apo identitetit, dhe krijimin e hapësirës për shoqërim dhe njohje të njëri-tjetrit.¹²

¹² <https://kallxo.com/gjate/festivali-i-kafes-modeli-ge-synon-perafrimin-ne-mitrovice/>

OJQ ACDC në promovimin e kulturës si mjet pajtimi në Kosovë

Përmes projekteve të fokusuara në kulturë, OJQ ACDC përdor në mënyrë efektive shprehjen artistike si një mjet për të kapërcyer ndarjet etnike dhe kulturore, duke forcuar kështu drejtësinë dhe vlerat demokratike në një shoqëri multietnike.

Foto 2 - Performanca e grupit "Something Went Wrong" në "Aquarius", 2024 © ACDC

Në këtë kontekst, OJQ ACDC kontribuon në mënyrë aktive në jetën kulturore në veri të Kosovës duke organizuar dhe mbështetur ngjarje dhe iniciativa të ndryshme kulturore. Një nga ngjarjet e shënuara të organizuara nga ACDC ishte koncerti i grupit mitrovicas "Something Wrong" në maj 2024, i mbajtur në

Qendrën Kulturore "Aquarius". Ky grup multietnik, anëtarët e të cilit vijnë nga komunitete të ndryshme, paraqet shembull të bashkëpunimit të suksesshëm ndërkulturor përmes muzikës.¹³

Foto 3 – Shfaqja e Dragan Teshiq, "Aquarius", 2024 © ACDC

Një shfaqje tjetër e rëndësishme ishte e Dragan Teshiqit në Qendrën Kulturore "Aquarius" në vitin 2024. Melodrama 'Me kë, me çfarë në BE???' nga autori dhe interpretuesi Dragan

Teshiq, i cili synonte edhe lidhjen e komuniteteve përmes artit, u mbajt në vitin

¹³ <https://acdc-kosovo.org/sr-latn/vesti/nastup-mitrovackog-benda-something-went-wrong>

2024 në qendrat kulturore “Aquarius” dhe “Kadri Kadriu” në Mitrovicë. Shfaqja, e cila trajton çështjen e integritit evropian, ofroi një mundësi që njerëzit nga komunitete të ndryshme të bashkoheshin dhe të shijonin të njëjtin event, duke lidhur kështu këto dy qendra kulturore përmes një eksperience të përbashkët kulturore dhe duke mbështetur diversitetin kulturor .

Përveç kësaj, ACDC ka organizuar vizita kulturore në mbarë Kosovën, duke përfshirë vizitat në Prizren , Deçan , Patriarkanën e Pejës dhe vende të tjera të rëndësishme kulturore. Këto vizita u kanë mundësuar pjesëmarrësve të kuptojnë më mirë trashëgiminë kulturore dhe kanë luajtur një rol kyç në forcimin e besimit të ndërsjellë dhe promovimin e vlerave të kulturës si mjet pajtimi. Nëpërmjet këtyre vizitave, të rinjtë patën mundësinë të njihen me rrënjët e përbashkëta historike dhe kulturore, duke kontribuar në ndërtimin e respektit të ndërsjellë dhe forcimin e stabilitetit dhe paqes në rajon.

Foto 4- Vizitë kulturore në Prizren, 2024, @ACDC

Përmes të gjitha këtyre iniciativave, OJQ ACDC angazhohet në mënyrë aktive në promovimin e kulturës si mjet pajtimi, duke krijuar hapësirë për mirëkuptim dhe bashkëpunim të ndërsjellë ndërmjet komuniteteve të ndryshme në Kosovë.

PËRFUNDIM

Iniciativat kulturore kanë një ndikim të thellë mbi komunitetet, veçanërisht në kontekstin e tejkalimit të ndarjeve etnike dhe politike që janë të rrënjosura në një shoqëri post-konfliktuale si Kosova. Përmes aktiviteteve të ndryshme kulturore të organizuara në veri të Kosovës ndër vite, është krijuar një platformë për mirëkuptim reciprok, bashkëpunim dhe pajtim ndërmjet komuniteteve të ndryshme, duke hedhur themelet për ndërtimin e një identiteti të përbashkët dhe uljen e tensioneve.

Rezultatet e këtij hulumtimi kanë treguar qartë se aktivitetet kulturore kanë një ndikim jashtëzakonisht pozitiv në mirëkuptimin ndërkulturor dhe reduktimin e paragjytimeve etnike. Me interes të konsiderueshëm për artin (89%) dhe gatishmëri për bashkëpunim (69%), rezultatet tregojnë nevojën për zgjerimin e ofrimit të përmbajtjes kulturore, duke përmëshur kështu potencialin për rritjen e mirëkuptimit ndërkulturor dhe reduktimin e paragjytimeve.

Megjithatë, janë identifikuar pengesa që pengojnë pjesëmarrjen më të madhe në aktivitetet kulturore, duke përfshirë mungesën e informatave dhe pengesat gjuhësore, si dhe ndjenjën e pasigurisë gjatë ndërveprimit me anëtarët e komuniteteve të tjera. Përveç kësaj, pranohet se situata e paqëndrueshme politike ndikon edhe në marrëdhëniet ndëretnike, e cila mund të komplikojë më tej organizimin dhe pjesëmarrjen në ngjarje kulturore. Për të tejkaluar këto sfida, është e nevojshme të përmirësohet komunikimi, të organizohen ngjarje shumëgjuhëshe dhe të krijohen hapësira të sigurta për njohje të ndërsjellë.

Pavarësisht nga të gjitha sfidat, niveli i lartë i vullnetit për të marrë pjesë dhe efektet pozitive të aktiviteteve kulturore tregojnë rëndësinë e investimeve të mëtejshme në projekte kulturore si mjete për ndërtimin e pajtimit të qëndrueshëm dhe një identiteti të përbashkët. Zhvillimi i mëtejshëm i këtyre nismave, me mbështetjen e organizatave ndërkombëtare dhe joqeveritare si dhe nga autoritetet lokale, është vendimtar për arritjen e paqes dhe stabilitetit të qëndrueshëm në rajon.

REKOMANDIME:

- ✓ Zhvillimi dhe forcimi i kanaleve të komunikimit përmes të cilave ofrohen informata për ngjarjet kulturore, veçanërisht përmes mediave sociale dhe mediave lokale, për ta bërë informacionin më të qasshëm për publikun e gjerë.
- ✓ Shkollat dhe universitetet mund të integrojnë tema të diversitetit kulturor dhe bashkëpunimit ndëretnik në kurrikulat e tyre përmes lëndëve të tilla si edukimi qytetar, historia, artet dhe shkencat shoqërore.
- ✓ Mundësimi i qasjes në aktivitetet kulturore për njerëzit me prejardhje të ndryshme gjuhësore duke ofruar materiale dhe komunikim në shumë gjuhë.
- ✓ Zhvillimi i programeve që promovojnë në mënyrë specifike përfshirjen e grupeve minoritare dhe të marginalizuara në të gjitha aspektet e aktiviteteve kulturore.
- ✓ Organizatat vendore mund të kontribuojnë në financimin e projekteve kulturore nëpërmjet sponsorizimeve dhe donacioneve, si dhe duke ofruar mbështetje logjistike si ofrimi i hapësirave, pajisjeve teknike ose burimeve promovuese.
- ✓ Sigurimi i hapësirave dhe oraret e ngjarjeve kulturore të përshtaten me nevojat dhe mundësitë e komunitetit të gjerë.
- ✓ Në mënyrë specifike synimi tek të rinjtë përmes aktiviteteve kulturore inovative dhe tërheqëse që tërheqin interesin e tyre dhe i përfshijnë në mënyrë aktive në krijimin e përmbajtjes kulturore.
- ✓ Organizimi i një numëroi më të madh të ngjarjeve kulturore të llojeve të ndryshme, si koncerte muzikore, shfaqje teatrale dhe ekspozita, për të mbuluar sfera të ndryshme interesi.

- ✓ Zbatimi i rregullt i kërkimeve dhe analizave për të monitoruar efektet e ngjarjeve kulturore në mirëkuptimin ndërkulturor dhe përshtatja e programeve bazuar në të dhënat e mbledhura.
- ✓ Puna për krijimin dhe mbajtjen e partneriteteve afatgjata midis institucioneve kulturore, autoriteteve lokale, institucioneve arsimore dhe sektorit privat për të mbështetur zhvillimin dhe zgjerimin e aktiviteteve kulturore.

" Duke promovuar shkëmbimin dhe mirëkuptimin ndërkulturor, ne mund ta kthejmë diversitetin kulturor në një burim për ndërtimin e shoqërive paqësore, përfshirëse ."

- Irina Bokova, ish-drejtoreshë e përgjithshme e UNESCO-s.